

การศึกษาปัจจัยด้านการรีดนมเพื่อควบคุมโรคเต้านมอักเสบของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จังหวัด เชียงใหม่ จำนวนรวม 95 ราย ใช้ระยะเวลาศึกษานาน 9 เดือน โดยศึกษาในฟาร์มเกษตรกรในด้าน ลักษณะของฟาร์ม การควบคุมโรคเต้านมอักเสบ การทำความสะอาดเครื่องรีดนม การปฏิบัติขั้นตอนการรีดนม และ ปริมาณโซมาติกเซลล์จากนมถึงรวมของฟาร์มในแต่ละเดือน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows พบว่าจำนวนโคในแต่ละระยะของการเจริญเติบโต กับพื้นที่คอกมีความสัมพันธ์กันในรูปปริเกสรชันเส้นตรง ($P < 0.01$) ในขณะที่จำนวนโครีดนมรวมโคระยะพักนม กับจำนวนโคที่เป็นเต้านมอักเสบ และจำนวนโคที่เป็นเต้านมอักเสบแบบแสดงอาการกับค่าเฉลี่ยโซมาติกเซลล์ 9 เดือน ไม่มีความสัมพันธ์กัน ($P > 0.05$) ความสัมพันธ์ระหว่างการล้างทำความสะอาดตัวโค กับ ปริมาณโซมาติกเซลล์ มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ความสัมพันธ์ระหว่างตรวจนํ้านมด้วยนํ้ายาซีเอ็มที สัปดาห์ละ 1 ครั้ง กับ ความชำนาญในการดูแลซีเอ็มทีจากการศึกษาทั้งรอบแรกและรอบสอง มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ทางด้านการควบคุมโรคเต้านมอักเสบของเกษตรกรเมื่อแรกเข้าสำรวจ กับการติดตามผลพบว่ามีเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญทางสถิติ เพียงลักษณะเดียว คือล้างทำความสะอาดตัวโคที่เปลี่ยนแปลงในทางลดลง คือมาตรฐานการปฏิบัติลดลงจากเดิมจากการตรวจเยี่ยมฟาร์มครั้งแรก และการตรวจนํ้านมด้วยนํ้ายาซีเอ็มทีของเกษตรกรในฟาร์มมีความชำนาญในการดูแล อยู่ในระดับพอใช้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบางขั้นตอนของการทำความสะอาดอุปกรณ์ด้านการรีดมนั้น เกษตรกรส่วนมากไม่ปฏิบัติ น่าจะนำไปสู่การให้บริการในระดับสหกรณ์เพื่อพัฒนาคุณภาพนํ้านมดิบต่อไป

ABSTRACT

173945

The investigation on milking management was conducted on 95 farms of Maejo Dairy Cooperatives members in a period of 9 months. Stall and floor types, rest area for cows, milking management to control mastitis, cleaning and disinfection of milking equipment, hygienic milking practices and monthly somatic cell count of raw milk were recorded. Collected data was grouped by their distribution (continuous or discrete) and analyzed using SPSS for Windows. Results showed that number of cows affected the rest area provided in linear regression model ($p < 0.01$) but number of milking plus dry cows did not affect number of cows with clinical mastitis and in addition, number of clinical mastitis cows did not affect average somatic cell count of raw milk ($p > 0.05$). Cleaning of milking cows affected average somatic cell count ($p < 0.05$) and CMT weekly check related to the keen level of the check in first and second farm visits ($p < 0.05$). Milking management for mastitis control in first and second farm visits were different only in less cleaned milking cows while overall keen level of CMT weekly check was found to be fair. Results also showed that milking equipment cleaning was neglected by most farmers. It was recommended that farm services provided by the Cooperatives could serve as strategy to elevate cleanliness and raw milk quality.